

آتشه فیروز؛ دختری بانوی سرزمین اسب:

کاسپین ریشه همه اسب‌های دنیاست

«برای اسب کاسپین و حفظ نژادش همیشه وقت داریم و هر کاری لازم باشد انجام می‌دهم» این را آتشه فیروز، مشاور انجمن حفاظت از اسب کاسپین و دختر زنده‌یاد «لوئیز فیروز» کاشف این اسب در پاسخ به پرسش می‌گوید. گفت‌وگوی تلفنی با آتشه فیروز که ساکن بلژیک است، از طریق واتس‌آپ انجام شد. او معتقد است دغدغه‌ای را که مادرش برای حفظ، نگهداری و ثبت اسب کاسپین داشت او نیز دارد و به دخترش هم انتقال داده است. با خنده می‌گوید: «وقت گذاشتن برای این اسب نجیب و با استعداد، انگار ژنتیکی و در خون ماست. مادرم این حس خوب را به من منتقل کرد و من به دخترم و به آن افتخار می‌کنم. اسب کاسپین باید مایه غرور و افتخار ایرانی‌ها باشد و بدانند که یک گنج در کشورشان دارند».

● اسب کاسپین منشأ و ریشه دیگر اسب‌ها

از آتشه فیروز که الان ۶۲ سال دارد می‌خواهم از مادرش لوئیز فیروز بگویم که چطور و چگونه اسب کاسپین یا همان اسبچه خزر را کشف کرد و او با اشتیاق می‌گوید: مادرم اصالتاً آمریکایی بود و پدرش با سفیر ایران در واشنگتن رابطه داشت. مادرم در لبنان درس می‌خواند و در سال ۱۳۳۴ برای تعطیلات به ایران آمد و در اینجا با پدرم آشنا شد، یک سال بعد با یکدیگر ازدواج کردند و مادرم در ایران ماند. او علاقه زیادی به سوارکاری و اسب داشت و در کنارش دارای ذهنی خلاق بود و دوست داشت که چیزها را کشف کند. یادم می‌آید وقتی ما بچه بودیم برایمان دنبال اسب کوچک می‌گشت تا بتوانیم با آن سوارکاری کنیم فکر می‌کنم در آمل بود که اسب‌های کوچکی پیدا کرد و ما خیلی زود در باغ بزرگی که در نوروزآباد داشتیم سوارکاری را یاد گرفتیم. مادرم فهمید این اسب‌های کوچک استعداد خاصی دارند و با دیگر اسب‌ها متفاوت هستند. زیبایی و استعداد اسبچه خزر برای مادرم جالب بود و سبب شد راجع به آن تحقیق کند و وقتش را برای شناخت این اسب بگذارد. با دانشمندان ارتباط گرفت و اسبچه را صادر کرد تا از لحاظ ژنتیکی، خونی و استخوانی آن را بررسی کنند و همین تحقیقات موجب شد بفهمند که این اسب منشأ تمام اسب‌های خون‌دار جهان است. تا پیش از آن همه اسب عرب را ریشه همه اسب‌ها می‌دانستند.

شما فکر کنید جامعه به راحتی قبول نمی‌کند یک اسب کوچک از ایران ببری و ادعا داشته باشی که منشأ تمام اسب‌ها، این حیوان است، وقت و انرژی زیادی می‌خواهد برای همین مادرم را «بانوی سرزمین اسب» نامیدند. البته که پدرم هم به سوارکاری و تاریخ اسب کاسپین علاقه‌مند بود و مادرم را در این راه پشتیبانی و حمایت کرد».

● اسب‌های نجیب و با استعداد

از نظر آتشه فیروز، زنی که از کودکی تا میانسالی وقت خود را با اسب‌ها گذرانده است، اسب کاسپین دل بزرگی دارد، نجیب و خونگرم است، اخلاق فوق‌العاده‌ای دارد، با استعداد است و دلش می‌خواهد کار کند. او می‌گوید: «مردم اسب‌ها با جثه کوچک را «پونی» می‌خوانند در صورتی که اسب کاسپین پونی نیست بلکه یک اسب است؛ کاسپین محکم‌و در عین حال ظریف است. پاهای پونی کوتاه‌تر است و سر محکم‌تری دارد، کاسپین از لحاظ استخوان بندی و تعادل بدن، ظرافت و شفافیت یک اسب را دارد. کوچک است اما بدن واقعاً محکمی دارد به همین خاطر پایه ورزش سوارکاری است حتی برخی مردم محلی برای بازکشی از اسب کاسپین استفاده می‌کنند». او ادامه می‌دهد: «اسب کاسپین، خیلی زود با آدم انس می‌گیرد و اخلاق خیلی خوبی دارد. یادم می‌آید کودکی ام با این اسب گذشت و چه خاطرات خوبی را بچگی ام به جا گذاشت حتی اگر قایم باشک بازی هم می‌خواستیم بکنیم سوار بر این اسب‌ها قایم می‌شدیم. آن قدر اسب‌های نجیبی هستند که پدر و مادرمان نگرانمان نمی‌شدند و نمی‌ترسیدند که فرزندشان با اسب تنها باشد».

سنگ‌نگاره‌ای در تخت جمشید با نقش اسب کاسپین

عکسی قدیمی از آموزش سوارکاری با اسب‌های کاسپین

یکی از آخرین عکس‌ها از لوئیز فیروز پیش از درگذشتش در بهار ۸۷

● اسب کاسپین در فهرست میراث جهانی

به نظر نایب رئیس انجمن بین‌المللی اسب کاسپین، این اسب یک نژاد تازه کشف شده است که دیگر کشورها می‌توانسته‌اند اسب کاسپین را به نام خود به ثبت برسانند. او ادامه می‌دهد: «متأسفانه به دلیل اینکه کنترلی در مرزهایمان برای قاچاق حیوانات نیست اسب کاسپین به آذربایجان و ترکیه قاچاق می‌شود و از آنجا به اروپا فرستاده می‌شود. چون این اسب دارای ژن باارزشی است از آن برای تولید نژادهای جدید استفاده می‌کنند. برای همین هویت‌گذاری و ثبت اسب در کشورمان بسیار مهم است و باید پیش از اینکه دیگر کشورها اسب کاسپین را به نام خود به ثبت برسانند آن را در فهرست میراث ناملموس کشور به ثبت برسانیم و سپس با همکاری کمیسیون ملی یونسکو در ایران، اسب کاسپین و فرهنگ و رسوم مربوط به آن را به عنوان میراث جهانی یونسکو به ثبت برسانیم».

محمد جواد دهقان در ادامه با بیان اینکه در سال‌های گذشته تمرکز انجمن حفاظت از اسب کاسپین روی ثبت ملی و بین‌المللی و همچنین شناسایی اسب‌ها بوده است عنوان می‌کند: «شناسایی و ارزیابی اسب‌ها برای تطابق با استاندارد بین‌المللی از برنامه‌هایی بوده که برایمان اهمیت داشت و به همین منظور نخستین دوره بین‌المللی ارزیابی اسب کاسپین و آموزش ارزیاب را در هفتم بهمن سال جاری به صورت برخط برگزار کردیم و تولیدکنندگان اسب کاسپین از کشورهای ایران، انگلیس، آمریکا، سوئد، نروژ، استرالیا و فرانسه در این دوره حضور داشتند».

دهقان تأکید می‌کند: «قبلاً این ارزیابی توسط یک گروه خارجی صورت می‌گرفت که باید به ایران می‌آمدند و تولیدکنندگان داخلی هزینه سنگینی را متحمل می‌شدند اما با رایزنی‌های صورت گرفته در انجمن بین‌المللی، قوانین را تغییر دادیم و از این پس ارزیاب‌های ایرانی که مورد تأیید انجمن باشند می‌توانند این کار را انجام دهند. ۱۲۰ رأس اسب تاکنون با همکاری مالکان شناسایی و ارزیابی شده و تست‌های ژنتیکی آن‌ها در دست انجام است. پس از دریافت نتایج تست‌های ژنتیکی درصدد هستیم نخستین تبارنامه ملی اسب کاسپین را در ابتدای سال آینده منتشر کنیم».

با تحقیقات ژنتیکی که روی اسب کاسپین صورت گرفت دانشمندان متوجه شدند اسب کاسپین جد تمامی اسب‌های خونگرم دنیاست و در واقع ما ژن دست نخورده یک اسب ۵ هزار ساله را در اختیار داریم